

Sygn. akt IV CSK 577/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko Skarbowi Państwa - Generalnemu Dyrektorowi Służby Więziennej
w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 5 marca 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...]
adwokatowi K. J. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych
powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem
zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko wtedy, gdy skarżący powoła i uzasadni istnienie przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach może zostać oparte rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powód A. M. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 5 marca 2015 r.. w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Generalnego Dyrektora Służby Więziennej w W. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa o odszkodowanie i zadośćuczynienie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłankach przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Skarżący wskazał, że zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania - z naruszeniem art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. i 212 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący podniósł, iż nie został pouczone o przysługujących mu prawach i obowiązkach, stwierdził, że został pozbawiony możliwości obrony swych praw przed Sądem drugiej instancji z uwagi na brak pouczenia o możliwości uzupełnienia postępowania dowodowego w oparciu o przepis art. 381 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., co skutkowało niekorzystnym dla niego rozstrzygnięciem. Ponadto, wskazując na powyższe okoliczności, skarżący podniósł, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieważność postępowania jest odrębną i samodzielną przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., bierze pod rozagę nieważność postępowania z urzędu, a gdy skarżący podniósł zarzut nieważności, jest ona badana niezależnie od tego, czy zarzut ten został należycie i przekonująco uzasadniony (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2010 r. III CKN 416/98, OSCN 2000, nr 12, poz. 220). Kontrola kasacyjna, której dokonuje Sąd Najwyższy, obejmuje orzeczenia sądu drugiej instancji, zatem zarzut nieważności postępowania jako przesłanka uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podlega ocenie wyłącznie w kontekście postępowania przed sądem drugiej instancji.

Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, że w niniejszej sprawie rzeczywiście zachodziła nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji. Nie można bowiem przyjąć, że w każdym przypadku brak pouczeń określonych w art. 5 k.p.c. i art. 212 k.p.c. jest traktowany jako pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, a w konsekwencji przesądza o nieważności postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2014 r., I CZ 55/14). Udzielenie stronie występującej bez profesjonalnego pełnomocnika niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych (na podstawie art. 5 k.p.c., art. 212 k.p.c.) nie ma charakteru bezwzględnego. Pouczeń takich sąd może udzielić tylko w sytuacjach wyjątkowych, wynikających z nieznamości przez stronę przepisów prawa, przejawianej przez stronę nieporadności lub jej stanu psychicznego. Co więcej, uwzględniając okoliczności faktyczne niniejszej sprawy, trzeba podkreślić, że sam fakt, iż powód jest pozbawiony wolności, nie stanowi okoliczności wystarczającej do przyjęcia konieczności udzielenia pouczeń procesowych, a zaniechanie takich pouczeń nie prowadzi do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 1999 r., II CKN 553/98, niepubl.; z dnia 24 kwietnia 2013 r., IV CZK 587/12, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej jako przesłankę wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący powinien w oddzielnym wywodzie prawnym wykazać, że w sprawie doszło do

kwalifikowanego, tj. oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, bez potrzeby głębszej analizy oraz, że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w Sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 5 października 2007 r., III CSK 216/07, niepubl.; z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2012 r., III CSK 121/12, niepubl.; z dnia 4 grudnia 2012 r., I CSK 302/12, niepubl.; z dnia 11 marca 2014 r., III SK 65/11, niepubl.).

Powód nie wykazał aby doszło do kwalifikowanego w ten sposób naruszenia prawa.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego uwzględniając w tym zakresie sytuację życiową, majątkową powoda (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12, niepubl.).

Sąd Najwyższy o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzekł, jak w sentencji pkt 3, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 7, § 13 ust 4 pkt 2, § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461. zm.: Dz.U. z 2015 r. poz. 616).